

แผนการสอนรายคาบ
คาบที่ 16 เรื่องที่สอน เครื่องกำเนิดสัญญาณ
โดยนายรุ่งโรจน์ หนูขลิบ

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายหรือบอกรายละเอียดเนื้อหาแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้ได้

1. เพื่อให้รู้จักความหมายของเครื่องกำเนิดสัญญาณ
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบของเครื่องกำเนิดสัญญาณ
3. เพื่อศึกษาการใช้เครื่องกำเนิดสัญญาณ
4. เพื่อรู้จักข้อควรระวังและการบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดสัญญาณ

สาระการเรียนรู้

เครื่องกำเนิดสัญญาณ คือ เครื่องมือทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ผลิตสัญญาณความถี่ไฟฟ้าชนิดต่างๆ อย่างเช่น คลื่นรูปไซน์ (Sine wave) คลื่นจตุรัส (Square wave) คลื่นสามเหลี่ยม (Triangular wave) และพัลส์ (Pulse) เพื่อใช้ในการทดสอบปรับแต่งสัญญาณ และตรวจสอบวงจรอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องกำเนิดความถี่ที่นิยมใช้งานอยู่ทั่วไปมีดังนี้คือ

1. เครื่องกำเนิดความถี่เสียง (Audio Generator)
2. เครื่องกำเนิดความถี่วิทยุ (Radio Frequency Generator)
3. ฟังก์ชัน เจนเนอเรเตอร์ (Function Generator)
4. พัลส์ เจนเนอเรเตอร์ (Pulse Generator)
5. สวิป เจนเนอเรเตอร์ (Sweep Generator)

สมรรถนะที่พึงประสงค์ (Competency)

1. ด้านความรู้

1. บอกความหมายของเครื่องกำเนิดสัญญาณได้ถูกต้อง
2. บอก โครงสร้างและส่วนประกอบของเครื่องกำเนิดสัญญาณได้ถูกต้อง
3. ใช้เครื่องกำเนิดสัญญาณได้ถูกต้อง
4. บอกข้อควรระวังและการบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดสัญญาณได้ถูกต้อง

2. ด้านทักษะและกระบวนการ

1. มีทักษะในการต่อใช้งานเครื่องกำเนิดสัญญาณได้
2. นำความรู้เรื่องหลักการเบื้องต้นของเครื่องกำเนิดสัญญาณไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพอื่นได้

3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความมีวินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. ความซื่อสัตย์สุจริต
4. ความสนใจใฝ่รู้
5. การประหยัด
6. การละเว้นสิ่งเสพย์ติดและการพนัน

เครื่องกำเนิดสัญญาณ

สัญญาณไฟฟ้ากับงานด้านไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งคู่กัน ไม่สามารถแยกจากกันได้ เพราะในการทำงานของอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับไฟฟ้าและสัญญาณ ถ้าหากพิจารณาโดยละเอียด เริ่มต้นจากการจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้วงจร ในแรงดันไฟฟ้าที่ประกอบด้วยสัญญาณรูปไซน์ เมื่อมองไปถึงวงจรของอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ บางวงจรทำหน้าที่กำเนิดสัญญาณไฟฟ้าสลับขึ้นมา เช่น วงจรกำเนิดความถี่ (Oscillator) วงจรกำเนิดสัญญาณพัลส์ ที่เรียกว่า วงจรมัลติไวเบรเตอร์ (Multi vibrator) เป็นต้น บางวงจรก็เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับสัญญาณ เช่น วงจรขยายเสียง (Amplifier) วงจรภาครับวิทยุ (R.F. Tuner) ตลอดจนการทำงานของวงจรบางส่วนถูกควบคุมการทำงานด้วยสัญญาณไฟฟ้า เป็นต้น

เครื่องกำเนิดสัญญาณ เป็นเครื่องมือวัดและเครื่องมือทดสอบชนิดหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นตัวให้กำเนิดสัญญาณชนิดต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อใช้ในการทดสอบปรับแต่งและตรวจสอบวงจรอิเล็กทรอนิกส์

เครื่องกำเนิดสัญญาณที่ถูกผลิตขึ้นมาใช้งานถูกเรียกชื่อต่างกัน ตามค่าความถี่และชนิดของสัญญาณที่กำเนิดขึ้นมา แต่ในที่นี้จะศึกษาเพียง 2 ชนิด ดังนี้

1. ฟังก์ชัน เจนเนอเรเตอร์ (Function Generator)
2. พัลส์ เจนเนอเรเตอร์ (Pulse Generator)

1. ฟังก์ชัน เจนเนอเรเตอร์ (Function Generator)

ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์ หรือ เครื่องกำเนิดสัญญาณหลายแบบเป็นเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ทำงานได้หลายหน้าที่

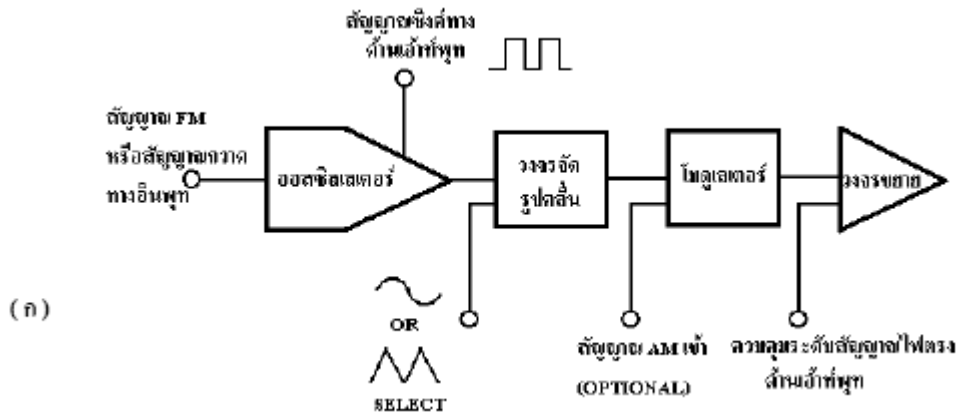
1) โครงสร้าง ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์จะมีวงจรออสซิลเลตที่สามารถสร้างรูปคลื่นที่แน่นอน แต่ละเครื่องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังรูป (ก) คือ

(1) วงจรออสซิลเลเตอร์ซึ่งทำหน้าที่สร้างคาบเวลา (Time period) ให้กับคลื่นหรือเรียกว่ามัลติไวเบรเตอร์ หรือตัวกำเนิดความสั่นสะเทือนแบบต่อเนื่อง เป็นตัวกำเนิดรูปคลื่นแบบต่าง ๆ นั้นเอง

(2) ตัวสร้างหรือจัดรูปแบบของคลื่น (Wave shaper)

(3) ส่วนโมดูเลเตอร์ ใช้สำหรับสร้างสัญญาณ AM หรือ FM เอาท์พุทบัฟเฟอร์

ของภาคขยาย (Out put buffer amplifier)

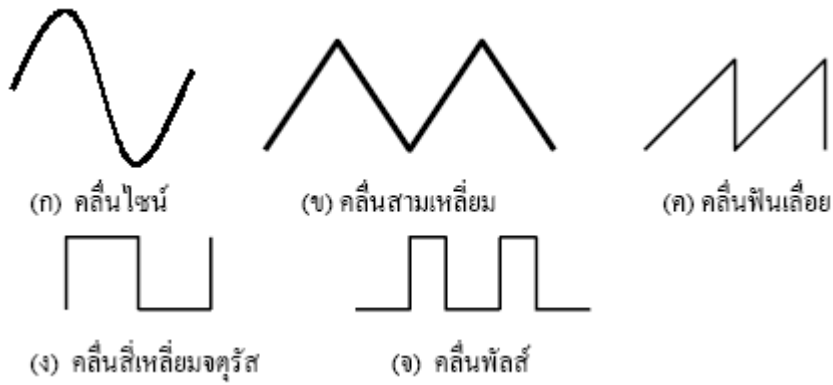

รูป แสดงบล็อกไดอะแกรมและฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์

2) การนำไปใช้งาน ใช้เป็นเครื่องกำเนิดความถี่ที่สามารถสร้างรูปคลื่นเอาท์พุทได้หลายรูปคลื่น สัญญาณที่กำเนิดขึ้นมานี้ต้องสามารถควบคุมได้ ทั้งการปรับแต่งรูปคลื่น ปรับแต่งความแรงและปรับแต่งความถี่ได้ เพื่อใช้เป็นสัญญาณส่งออกไปยังอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบ ตรวจสอบซ่อมปรับแต่ง หรือวัดเปรียบเทียบค่า โดยถือว่าสัญญาณที่กำเนิดจากเครื่องกำเนิดสัญญาณเป็นสัญญาณมาตรฐานหรือสัญญาณอ้างอิง ในการนำไปใช้งานเครื่องกำเนิดสัญญาณไม่ว่าจะเป็นชนิดใดก็ตามควรต้องมีคุณสมบัติในการทำงานและการใช้งานที่เหมือน ๆ กัน ดังนี้

1. ความถี่ที่ถูกผลิตขึ้นมาต้องมีความคงที่ และสามารถอ่านค่าออกมาได้
2. สัญญาณที่กำเนิดขึ้นมาต้องไม่ผิดเพี้ยน และไม่มีสัญญาณรบกวน
3. สามารถควบคุมความแรงของสัญญาณที่ผลิตขึ้นมาได้ ตั้งแต่ความแรงค่าต่ำ ๆ จนถึงความแรงค่าสูง ๆ

3) การเลือกรูปสัญญาณ สามารถผลิตรูปคลื่นสัญญาณเอาท์พุทได้หลายชนิดเช่น รูปคลื่นไซน์ (Sine Wave) รูปคลื่นสามเหลี่ยม (Triangular wave) รูปคลื่นฟันเลื่อย(Saw tooth Wave) รูปคลื่นสี่เหลี่ยม (Square Wave) และรูปคลื่นพัลส์ (Pulse Wave) เป็นต้น ลักษณะรูปคลื่นแบบต่าง ๆ แสดงดังรูป

4) การปรับความถี่ มีย่านความถี่ใช้งานเริ่มตั้งแต่เศษส่วนของเฮริทซ์ (Hz) ไปจนถึงหลายร้อยเฮริทซ์(KHz) ฟังก์ชันเจนเนอเรเตอร์จากรูป(จ) มีความถี่ เอ้าท์พุทในย่าน 10 เท่า จากค่าต่ำสุด 0.2 Hz ถึงค่าสูงสุด 2 MHz

5) การปรับแต่งความแรงของสัญญาณ จากรูป(ข) ขนาดของสัญญาณด้านเอ้าท์พุท โดยทั่วไปมีค่าพีคทูพีค (Peak to peak) เป็น 0-20 V และ 0-2 V การควบคุมขนาด สัญญาณ มักทำที่ 0-20 V โดยใช้ปุ่มการลดทอน(Attenuation) 20 dB เปลี่ยนเอ้าท์พุทเป็น 0-20 V การเลือกความถี่มีความถูกต้องประมาณ $\pm 20\%$ ของค่าเต็มสเกลที่ย่านใด ๆ